

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 25. januára 2007^{*}

Vo veci C-278/05,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Spojené kráľovstvo), z 22. júna 2005 a doručený Súdnemu dvoru 6. júla 2005, ktorý súvisí s konaním:

Carol Marilyn Robins a i.

proti

Secretary of State for Work and Pensions,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia J. Klučka, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk a L. Bay Larsen (spravodajca),

^{*} Jazyk konania: angličtina.

generálna advokátka: J. Kokott,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. júna 2006,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- pani Robins a i., v zastúpení: I. Walker, solicitor, D. Anderson, QC, a P. Newman, barrister,
- vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: C. White, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci D. Pannick a D. Wyatt, QC, ako aj R. Hitchcock a K. Smith, barristers,
- Írsko, v zastúpení: D. J. O'Hagan, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci P. McGarry, BL,
- holandská vláda, v zastúpení: H. G. Sevenster, splnomocnená zástupkyňa,
- Komisia Európskych spoločenských, v zastúpení: G. Rozet a J. Enegren, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 13. júla 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 8 smernice Rady 80/987/EHS z 20. októbra 1980 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, vzťahujúcich sa na ochranu zamestnancov v prípade platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa (Ú. v. ES L 283, s. 23; Mim. vyd. 05/001, s. 217, ďalej len „smernica“).
- 2 Tento návrh vyplynul zo sporu medzi, na jednej strane, pani Robins a 835 ďalšími poistencami dvoch súkromných podnikových dôchodkových systémov (spolu ďalej len „žalobcovia vo veci samej“) a na strane druhej, Secretary of State for Work and Pensions, príslušným pre otázky zamestnania a dôchodkov v Spojenom kráľovstve, v súvislosti s krátením ich nárokov na dávky v starobe v dôsledku platobnej neschopnosti zamestnávateľa.

Právny rámec sporu

Právna úprava Spoločenstva

- 3 Článok 1 ods. 1 smernice stanovuje:

„Táto smernica sa vzťahuje na nároky zamestnancov vyplývajúce z pracovných zmlúv alebo pracovnoprávnych vzťahov a existujúce voči zamestnávateľom, ktorí sa nachádzajú v stave platobnej neschopnosti v zmysle článku 2 ods. 1.“

4 Článok 2 smernice stanovuje:

„1. Na účely tejto smernice sa zamestnávateľ pokladá za platobne neschopného:

- a) ak bola podaná žiadosť na začatie konania týkajúceho sa majetku zamestnávateľa v súlade so zákonmi, inými právnymi predpismi a správnymi opatreniami daného členského štátu na spoločné uspokojenie pohľadávok veriteľov, ktoré umožňuje prihliadnuť aj na nároky uvedené v článku 1 ods. 1,

a

- b) ak orgán, ktorý je príslušný v zmysle uvedených zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení:

— rozhodol začať konanie,

— alebo dospel k záveru, že podnik bol zatvorený alebo podnikateľská činnosť sa skončila s konečnou platnosťou a že majetok, ktorý je k dispozícii, nie je dostatočne veľký na to, aby sa mohlo začať konanie.

2. Táto smernica sa nevzťahuje na vnútroštátne právo, pokiaľ ide o vymedzenie pojmov ‚zamestnanec‘, ‚zamestnávateľ‘, ‚odmena‘, ‚právo zakladajúce okamžitý nárok‘ a ‚právo zakladajúce budúci nárok‘.“

- 5 Podľa článku 3 smernice členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, že záručné inštitúcie s výhradou ustanovení článku 4 zaručia výplatu neuspokojených nárokov zamestnancov, vyplývajúcich z pracovných zmlúv alebo pracovnoprávných vzťahov a týkajúcich sa odmeny za obdobie pred stanoveným dňom. Týmto dňom bude na základe rozhodnutia členských štátov jeden z dátumov uvedených v odseku 2 uvedeného článku 3.
- 6 Článok 4 ods. 1 a 2 smernice priznáva členským štátom možnosť obmedziť povinnosť záručných inštitúcií uvedených v článku 3 zabezpečiť výplatu neuspokojených nárokov do výšky odmeny za prácu za posledné tri mesiace, osemnásť mesiacov alebo osem týždňov, v závislosti od konkrétneho prípadu.
- 7 Podľa článku 7 „členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, že neplatenie povinných príspevkov do vnútroštátnych zákonných systémov sociálneho zabezpečenia zamestnávateľom v čase pred začiatkom jeho platobnej neschopnosti nemá nepriaznivý vplyv na oprávnenie zamestnancov poberať dávky od týchto poisťovacích inštitúcií, pokiaľ príspevky zamestnancov boli zrážané z vyplácanej odmeny“.
- 8 Podľa článku 8 „členské štáty zabezpečia, aby boli prijaté potrebné opatrenia na ochranu záujmov zamestnancov a osôb, ktoré v deň, keď sa začala platobná neschopnosť ich zamestnávateľa, už podnik alebo podnikateľskú činnosť opustili, v súvislosti s právami zakladajúcimi ich okamžitý alebo budúci nárok na dávky v starobe vrátane pozostalostných dávok v rámci doplnkových podnikových alebo medzipodnikových dôchodkových systémov mimo vnútroštátnych systémov zákonného sociálneho zabezpečenia“.

- 9 V článku 9 sa uvádza, že smernica nemá vplyv na možnosť členských štátov uplatňovať alebo prijímať zákony, iné právne predpisy alebo správne opatrenia, ktoré sú pre zamestnancov výhodnejšie.

Vnútroštátna právna úprava

Zabezpečenie platenia príspevkov do dôchodkových systémov

- 10 Podľa Employment Rights Act 1996 a Pension Schemes Act 1993 (ďalej len „PSA z roku 1993“) uskutočňuje Redundancy Payments Directorate v mene Secretary of State for Trade and Industry úhradu príspevkov z National Insurance Fund (ďalej len „NIF“) s cieľom zachovať nároky bývalých zamestnancov v prípade platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa. Redundancy Payments Directorate potom nadobudne namiesto zamestnancov postavenie veriteľa v konkurznom konaní vedenom voči zamestnávateľovi.
- 11 Článok 124 PSA z roku 1993 umožňuje vyplatenie „príslušných príspevkov“ z prostriedkov NIF do dôchodkového systému v prípade, že platobne neschopný zamestnávateľ nesplní svoje záväzky.
- 12 „Príslušné príspevky“ definované v článku 124 ods. 2 PSA z roku 1993 sú príspevkami, ktoré:

— platí zamestnávateľ vo vlastnom mene, alebo

- sú platené v mene zamestnanca za predpokladu, že zamestnávateľ skutočne zrazil z odmeny zamestnanca príspevkov zamestnanca zodpovedajúci tejto sume.

13 Výška príspevkov, ktoré má zamestnávateľ zaplatiť vo vlastnom mene, je stanovená v článku 124 ods. 3 PSA z roku 1993 ako najnižšia z uvedených súm:

- sumy, ktorá mala byť zaplatená za dvanásť mesiacov pred dátumom, kedy nastala platobná neschopnosť zamestnávateľa,
- ak sa dávky systému vypočítajú v závislosti na odmene poistenca, sumy, ktorá je na základe overenia poistným matematikom považovaná za nevyhnutnú na splnenie záväzkov existujúcich v čase likvidácie v prospech zamestnancov spoločnosti alebo v ich mene,
- 10 % z celkovej odmeny, ktorá bola vyplatená alebo má byť vyplatená zamestnancom za dvanásť mesiacov pred vznikom platobnej neschopnosti.

14 Suma, ktorú je možné z dôvodu nezaplatených príspevkov v mene zamestnanca požadovať, je stanovená v článku 124 ods. 5 PSA z roku 1993 ako zodpovedajúca sumám zrazeným z odmeny zamestnanca za dvanásť mesiacov pred vznikom platobnej neschopnosti.

- 15 Článok 177 ods. 2 písm. b) PSA z roku 1993 stanovuje, že Secretary of State uskutočňuje úhradu príspevkov z prostriedkov NIF a článok 127 upravuje prechod pohľadávok.

Pensions Compensation Board a Fraud Compensation Scheme

- 16 Články 81 až 86 Pensions Act 1995 v znení Welfare Reform and Pensions Act 1999 (ďalej len „PA z roku 1995“) upravili kompenzácie s ohľadom na dôchodkové dávky vyplácané Pensions Compensation Board v prípade, ak zamestnávateľ bol platobne neschopný a ak bola hodnota majetku dôchodkového systému znížená v dôsledku prečinu zahrňujúceho nečestné konanie („dishonesty“) vrátane podvodného úmyslu („defraud“).
- 17 Od septembra 2005 bol tento systém náhrad z Pensions Compensation Board na základe článkov 182 až 189 Pensions Act 2004 (ďalej len „PA z roku 2004“) nahradený Fraud Compensation Scheme, a to rovnako pre prípad, že majetok v dôsledku podvodu nebude postačovať.

Nadobudnutie práv vo všeobecnom dôchodkovom systéme

- 18 Podľa článku 55 PSA z roku 1993 v znení článku 141 PA z roku 1995, ako aj podľa Occupational Pension Schemes (Contracting-out) (Amount Required for Restoring State Scheme Rights and Miscellaneous Amendment) Regulations 1998 (SI 1998/1397) môžu poistenci dôchodkového systému, ktorí spĺňajú určité podmienky, získať všetky svoje práva alebo časť z nich vo všeobecnom dôchodkovom systéme, ak likvidácia uvedeného systému poistenia začala najskôr 6. apríla 1997 a ak tento systém nedisponuje dostatočným majetkom.

Držba finančných prostriedkov systému nezávislým správcom

- 19 Článok 592 Income and Corporation Taxes Act 1988 poskytol zamestnávateľom a zamestnancom zníženie dane zo súm zaplatených do dôchodkových systémov, ak majetok systému bol spravovaný nezávislým správcom, a teda v prípade platobnej neschopnosti nebol k dispozícii iným veriteľom. Doplnkové dôchodkové systémy sa z dôvodu priznaného zníženia dane spravidla touto povinnosťou riadili.
- 20 Od 6. apríla 2006 sa na účely zníženia dane už nevyžaduje, aby majetok systému spravoval nezávislý správca. V súlade s článkom 252 ods. 2 PA z roku 2004, ktorý nadobudol platnosť 23. septembra 2005, však musia byť dôchodkové systémy organizované vo forme nezávislého správcovského fondu, aby mohli správcovia prijímať platby zabezpečujúce financovanie systému.

„Minimum Funding Requirement“ (MFR) a pohľadávka voči zamestnávateľovi

- 21 Podľa článku 56 PA z roku 1995 podnikové dôchodkové systémy s výnimkou niektorých z nich musia zabezpečiť, aby hodnota ich majetku nebola nižšia ako hodnota ich záväzkov ohodnotených na základe „Minimum Funding Requirement“.
- 22 Článok 75 PA z roku 1995 a Occupational Pension Schemes (Deficiency on Winding Up etc.) Regulations 1996 (SI 1996/3128) v znení Occupational Pension Schemes (Minimum Funding Requirement and Miscellaneous Amendments) Regulations

2002 (SI 2002/380) (ďalej len „nariadenie o nepostačujúcom majetku“) stanovuje, že ak sa podnikový dôchodkový systém vychádzajúci zo mzdy, na ktorý sa uplatní uvedený článok 75, dostane do likvidácie, alebo ak sa zamestnávateľ stane platobne neschopný v zmysle tohto článku a ak majetok tohto systému v rozhodujúcom čase nepokrýva jeho záväzky, suma zodpovedajúca tomuto rozdielu sa musí považovať za pohľadávku správcu tohto systému voči zamestnávateľovi, pričom správcovi bude umožnené podať žalobu smerujúcu k uspokojeniu tejto pohľadávky.

23 S účinnosťou od 6. apríla 2005 bol článok 75 PA z roku 1995 zmenený a doplnený článkom 271 PA z roku 2004 a nariadenie o nepostačujúcom majetku bolo nahradené Occupational Pension Schemes (Employer Debt) Regulations 2005 (SI 2005/678) v znení Occupational Pension Schemes (Employer Debt etc.) (Amendment) Regulations 2005 (SI 2005/2224). Vo svojej podstate však uvedené pravidlá zostali nezmenené.

24 Okrem toho sú určité príspevky platené zamestnávateľmi v podnikovom dôchodkovom systéme alebo v štátnom dôchodkovom systéme prednostnými pohľadávkami štvrtej triedy prílohy 6 Insolvency Act 1986, a to najmä:

- príspevky zamestnancov do podnikového dôchodkového systému, ktoré boli zrazené z odmeny za štyri mesiace pred vznikom platobnej neschopnosti, ktoré však zamestnávateľ ešte neodviedol do systému,
- príspevky, ktoré má zamestnávateľ zaplatiť do podnikového dôchodkového systému v rámci „contracting-out“ [možnosť nezapojiť sa do State Earnings Pension Scheme (SERPS), povinného doplnkového dôchodkového systému,

prostredníctvom vstupu do podnikového systému], za dvanásť mesiacov pred vznikom platobnej neschopnosti, ak sa tieto príspevky týkajú minimálneho garantovaného dôchodku (článok 8 ods. 2 PSA z roku 1993) alebo chránených práv (článok 10 PSA z roku 1993) v tomto systéme.

Spor vo veci samej

- 25 Žalobcovia vo veci samej sú bývalými zamestnancami spoločnosti ASW Limited, na ktorú bola uznesením z 24. apríla 2003 vyhlásená likvidácia.
- 26 Žalobcovia boli poistencami dôchodkových systémov financovaných touto spoločnosťou, a to systémov ASW Pension Plan a ASW Sheerness Steel Group Pension Fund (ďalej len „dôchodkové systémy“).
- 27 Tieto dôchodkové systémy vykazujú nasledujúce znaky, ktoré sú spoločné pre všetky súkromné podnikové dôchodkové systémy založené na poslednej odmene:
 - dávky označené ako „dávky založené na poslednej odmene“ sa vypočítavajú na základe koeficientu nadobudnutia nárokov na dôchodok, ako aj na základe poslednej mzdy a trvania zamestnania každého poistenca v spoločnosti,
 - poistenci platia príspevok zodpovedajúci percentuálnej sadzbe z ich odmeny a zamestnávateľ je povinný prispievať v rozsahu nevyhnutnom pre udržanie a vyplácanie dávok, v dôsledku čoho sú tieto systémy označované ako systémy „rovnováhy nákladov“,

- spoločnosť zamestnávateľa, ktorá ich financuje, je oprávnená oznámiť zastavenie platenia príspevkov a začať likvidáciu systémov,
- od okamihu začatia likvidácie dôchodkových systémov sa budú uplatňovať ustanovenia článku 75 PA z roku 1995, ktoré upravujú zákonný dlh spoločnosti voči uvedeným systémom.

28 Dôchodkové systémy ukončili v júli 2002 svoju činnosť a v súčasnosti sú v likvidácii. Ich správcovia musia od tohto okamihu nakladať s ich majetkom tak, aby bolo zabezpečené poskytovanie dávok poistencom podľa určitých prednostných tried, ktoré boli stanovené pravidlami upravujúcimi dôchodkové systémy tak, ako boli zmenené zákonom. Z majetku dôchodkových systémov sa v prvom rade zabezpečí poskytovanie dávok tým poistencom, ktorí v čase prechodu systémov do likvidácie už poberali dôchodky, a následne, pokiaľ v systémoch ešte zostane nejaký majetok, zabezpečí sa poskytovanie dávok tým poistencom, ktorí v čase prechodu dôchodkových systémov do likvidácie ešte nepoberali dôchodok.

29 Podľa najnovších hodnotení dôchodkových systémov uskutočnených poistnými matematikmi nebude majetok postačovať na pokrytie všetkých dávok všetkých poistencov, v dôsledku čoho budú krátené dávky poistencov, ktorí v čase prechodu dôchodkových systémov do likvidácie ešte nepoberali dôchodok.

30 Keďže sa žalobcovia vo veci samej domnievali, že právna úprava uplatňovaná v Spojenom kráľovstve im nezabezpečuje stupeň ochrany stanovený v článku 8 smernice, podali proti vláde Spojeného kráľovstva reprezentovanej Secretary of State for Work and Pensions žalobu o náhradu vzniknutej škody.

- 31 Za týchto okolností High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, ktorý bol príslušný na konanie, rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 8 smernice... vykladať tak, že členským štátom ukladá povinnosť, aby akýmkoľvek nevyhnutnými prostriedkami zabezpečili, že nároky nadobudnuté zamestnancami v rámci doplnkových podnikových alebo medzipodnikových dôchodkových systémov založených na naposledy vyplatenej odmene budú v prípade, ak sa súkromný zamestnávateľ stane platobne neschopným a prostriedky týchto systémov nepostačujú na pokrytie týchto dávok, v celom rozsahu uspokojené členskými štátmi?
2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, sú požiadavky článku 8 dostatočne prebraté právnou úpravou, akou je vyššie uvedená právna úprava uplatňovaná v Spojenom kráľovstve?
3. V prípade, že právne predpisy Spojeného kráľovstva nie sú v súlade s článkom 8, na základe akého kritéria by mal vnútroštátny súd určiť, či z toho vyplývajúce porušenie práva Spoločenstva je dostatočne závažné na to, aby založilo povinnosť nahradiť škodu? Najmä, postačuje na existenciu dostatočne závažného porušenia obyčajné nesplnenie povinnosti, alebo by členský štát musel zjavným a závažným spôsobom prekročiť hranice svojich zákonodarných právomocí, alebo sa má uplatniť iné kritérium, a ak áno, aké?“

O prvej otázke

- 32 Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 8 smernice má vykladať v tom zmysle, že v prípade platobnej neschopnosti

zamestnávateľa a nedostatku peňažných prostriedkov v doplnkových podnikových alebo medzipodnikových dôchodkových systémoch musia financovanie nadobudnutých nárokov na vyplácanie dávok v starobe jednak zabezpečiť samotné členské štáty, a tiež či musí byť zabezpečené v celom rozsahu.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

- 33 Žalobcovia vo veci samej sa domnievajú, že systematika smernice a znenie jej článku 8 ukladajú členským štátom povinnosť zameranú na dosiahnutie takéhoto výsledku. V prípade potreby teda členské štáty musia v celom rozsahu uspokojiť nadobudnuté nároky.
- 34 Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Írsko, Holandské kráľovstvo a Komisia Európskych spoločenstiev sa domnievajú, že článok 8 smernice nevyžaduje, aby členské štáty zabezpečili v celom rozsahu uspokojenie všetkých nárokov nadobudnutých zamestnancami. Ponecháva členským štátom určitú mieru voľnej úvahy.

Odpoveď Súdného dvora

- 35 Je potrebné konštatovať, že znenie článku 8 smernice, ktoré všeobecným spôsobom uvádza, že členské štáty „zabezpečia, aby boli prijaté potrebné opatrenia“, neukladá členským štátom povinnosť, aby samy financovali uspokojovanie nárokov na dávky, ktoré majú byť chránené touto smernicou.
- 36 Použité výrazy ponechávajú členským štátom určitú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o mechanizmus, ktorý má byť na účely tejto ochrany prijatý.

- 37 Členský štát teda môže napríklad namiesto toho, aby stanovil povinnosť financovania verejnými orgánmi, skôr stanoviť zabezpečovaciu povinnosť na ťarchu zamestnávateľa alebo zriadiť záručnú inštitúciu, ktorej určí spôsob financovania.
- 38 Pokiaľ ide o stupeň ochrany vyžadovaný smernicou, treba pripomenúť, že podľa prvého odôvodnenia smernice musia potrebné opatrenia na zabezpečenie ochrany zamestnancov pri platobnej neschopnosti zamestnávateľa „prihliadať na potrebu vyváženého hospodárskeho a sociálneho rozvoja Spoločenstva“.
- 39 Smernica teda sleduje zosúladenie záujmov zamestnancov s potrebou hospodárskeho a sociálneho rozvoja.
- 40 Jej cieľom je zabezpečiť zamestnancom na úrovni Spoločenstva minimálny štandard ochrany pri platobnej neschopnosti zamestnávateľa (rozsudok z 19. novembra 1991, Frankovich a i., C-6/90 a C-9/90, Zb. s. I-5357, bod 3), bez vplyvu na možnosť členských štátov, stanovenú v jej článku 9, uplatňovať alebo prijímať ustanovenia, ktoré sú pre zamestnancov výhodnejšie.
- 41 Stupeň ochrany vyžadovaný smernicou pre každú z osobitných záruk, ktorú zavádza, musí byť stanovený s ohľadom na výrazy použité v príslušnom ustanovení, ktoré sa v prípade potreby vykladá v zmysle týchto úvah.
- 42 Pokiaľ ide o zabezpečenie nárokov na vyplácanie dávok v starobe z doplnkových dôchodkových systémov, článok 8 smernice nie je možné vykladať tak, že vyžaduje zabezpečenie dotknutých nárokov v celom rozsahu.

- 43 Pravdaže, rovnako ako článok 7 smernice týkajúci sa vnútroštátnych zákonných systémov sociálneho zabezpečenia a na rozdiel od článkov 3 a 4 tej istej smernice týkajúcich sa neuspokojených nárokov na odmenu uvedený článok 8 výslovne nepriznáva členským štátom možnosť obmedziť stupeň ochrany.
- 44 Neexistencia výslovného odkazu v tomto smere však sama osebe, nezávisle na znení dotknutého ustanovenia, ešte neznamená, že zákonodarca Spoločenstva mal v úmysle uložiť povinnosť zabezpečiť nároky na vyplácanie dávok v celom rozsahu.
- 45 V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že článok 8 smernice, keďže iba všeobecne prikazuje prijať potrebné opatrenia na „ochranu záujmov“ dotknutých osôb, ponecháva členským štátom na účely určenia stupňa ochrany širokú mieru voľnej úvahy, ktorá vylučuje povinnosť zaručiť nároky v celom rozsahu.
- 46 Na prvú otázku je preto potrebné odpovedať tak, že článok 8 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak sa zamestnávateľ stane platobne neschopným a prostriedky z doplnkových podnikových alebo medzipodnikových dôchodkových systémov nebudú postačovať na pokrytie týchto dávok, uspokojenie nadobudnutých nárokov na vyplatenie dávok v starobe nemusí byť nevyhnutne zabezpečené samotnými členskými štátmi a ani nemusí byť zabezpečené v celom rozsahu.

O druhej otázke

- 47 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článku 8 smernice odporuje systém ochrany, akým je dotknutý systém v konaní vo veci samej.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

- 48 Žalobcovia vo veci samej uvádzajú, že uplatnenie dotknutého vnútroštátneho systému môže viesť k 80 %-nému zníženiu nárokov na dávky. Takýto systém by článku 8 smernice odňal akýkoľvek praktický účinok. Prijaté ustanovenia nezabezpečujú riadne prebratie smernice do vnútroštátneho právneho poriadku.
- 49 Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska sa domnieva, že jednotlivé zložky predmetného systému vo veci samej, ktoré sú opísané v bodoch 10 až 24 tohto rozsudku, postačujú na zabezpečenie minimálneho stupňa ochrany vyžadovaného článkom 8 smernice.
- 50 Dodáva, že na základe článkov 286 PA z roku 2004 a na základe Financial Assistance Scheme Regulations 2005 (SI 2005/1986) bol s účinnosťou od 1. septembra 2005 zavedený systém finančnej pomoci, Financial Assistance Scheme (ďalej len „FAS“). Tento systém zabezpečuje finančnú pomoc určitým poistencom dôchodkového systému pri platobnej neschopnosti zamestnávateľa. Uplatňuje sa na podnikové dôchodkové systémy, na ktoré bola vyhlásená likvidácia v čase medzi 1. januárom 1997 a 5. aprílom 2005. Dopĺňa pritom dôchodkové dávky až do výšky približne 80 % zo stanovenej výšky dôchodku.
- 51 Írsko a Holandské kráľovstvo sa rovnako domnievajú, že ustanovenia prijaté Spojeným kráľovstvom predstavujú primerané prebratie smernice do vnútroštátneho právneho poriadku.
- 52 Komisia zdôrazňuje, že pokiaľ ide o žalobcov vo veci samej, existujúci systém nezabránil značnému kráteniu ich nárokov. Táto situácia je len ťažko zlučiteľná s cieľom článku 8 smernice.

- 53 Bude obtiažne presným spôsobom určiť stupeň ochrany, ktorý toto ustanovenie vyžaduje. Napriek tomu stupeň ochrany priznávaný žalobcom vo veci samej nie je dostatočný.

Odpoveď Súdného dvora

- 54 Podľa údajov obsiahnutých v spise, ktoré neboli spochybnené, dvaja zo žalobcov vo veci samej získali iba 20 %, resp. 49 % z dávok, na ktoré mali nárok.
- 55 V prípade neexistencie povinnosti zabezpečiť uspokojenie nárokov na dávky v celom rozsahu je potrebné zistiť minimálny stupeň ochrany vyžadovaný smernicou.
- 56 Je potrebné zdôrazniť, že na rozdiel od článkov 3 a 4 smernice, ktorých znenie, bez ohľadu na určitú mieru voľnej úvahy ponechanú členským štátom, umožňuje určiť minimálnu požadovanú záruku, pokiaľ ide o nároky z nevyplatenej odmeny (pozri rozsudok Frankovich a i., už citovaný, body 18 až 20), neobsahuje článok 8 smernice ako ani žiadne iné ustanovenie tejto smernice žiadnu skutočnosť, ktorá by umožňovala s presnosťou určiť minimálny stupeň vyžadovaný pre ochranu nárokov na vyplatenie dávok z doplnkových podnikových dôchodkových systémov.
- 57 S ohľadom na vyjadrenú vôľu zákonodarcu však treba konštatovať, že ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú v určitých situáciách spôsobilé zabezpečiť uspokojenie nárokov obmedzených na 20 % alebo 49 % z celkových nárokov, ktoré mohli prislúchať zamestnancovi, to znamená menej ako polovicu týchto nárokov, nemožno považovať za ustanovenia zodpovedajúce definícii pojmu „ochrana“ použitého v článku 8 smernice.

58 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že podľa údajov, ktoré roku 2004 Spojené kráľovstvo oznámilo Komisii a ktoré neboli spochybnené:

- približne 65 000 poistencov dôchodkových systémov utrpelo straty vyššie ako 20 % vo vzťahu k predpokladaným dávkam,
- približne 35 000 z nich, čo je takmer 54 % z celkového počtu, utrpelo straty vyššie ako 50 % týchto dávok.

59 Z toho vyplýva záver, že systém, akým je systém zavedený právnou úpravou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, nezabezpečuje ochranu stanovenú smernicou a nepredstavuje riadne prebratie článku 8 smernice do vnútroštátneho právneho poriadku.

60 Tento záver nemôže spochybniť ani systém, akým je FAS, zavedený s účinnosťou od 1. septembra 2005 napriek tomu, že tento systém je uplatniteľný na likvidácie, ktoré boli vyhlásené v období medzi 1. januárom 1997 a 5. aprílom 2005.

61 Z údajov obsiahnutých v spise, ktoré neboli spochybnené, totiž vyplýva, že FAS:

- nezahŕňa poistencov systému, ktorým k 14. máju 2004 chýbali do odchodu do dôchodku viac ako tri roky,
- sa vzťahuje iba na približne 11 000 z 85 000 poistencov dotknutých systémom, ktorí nie sú na dôchodku, čo predstavuje menej ako 13 % z celkového počtu poistencov.

- 62 Na druhú otázku je preto opodstatnené odpovedať tak, že článku 8 smernice odporuje systém ochrany, akým je dotknutý systém v konaní vo veci samej.

O tretej otázke

- 63 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či je v prípade nesprávneho prebratia článku 8 smernice zodpovednosť dotknutého členského štátu založená už v dôsledku samotného porušenia práva Spoločenstva, alebo či závisí od zistenia, že uvedený členský štát zjavným a závažným spôsobom prekročil stanovené hranice svojej voľnej úvahy.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

- 64 Žalobcovia vo veci samej uvádzajú, že existencia dostatočne závažného porušenia práva Spoločenstva predpokladá zjavné a závažné prekročenie hraníc voľnej úvahy členským štátom v zmysle rozsudku z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame (C-46/93 a C-48/93, Zb. s. I-1029, bod 55) iba vtedy, ak členský štát disponuje širokou mierou voľnej úvahy.
- 65 Domnievajú sa, že v prejednávanej veci bola členskému štátu článkom 8 smernice uložená jednoznačná povinnosť zameraná na dosiahnutie takéhoto výsledku. Spojené kráľovstvo teda nedisponovalo širokou mierou voľnej úvahy.

- ⁶⁶ Žalobcovia navrhujú uplatniť zásadu vyjadrenú v rozsudkoch z 23. mája 1996, Hedley Lomas (C-5/94, Zb. s. I-2553, bod 28), z 8. októbra 1996, Dillenkofer a i. (C-178/94, C-179/94 a C-188/94 až C-190/94, Zb. s. I-4845, bod 25), a z 18. januára 2001, Stockholm Lindöpark (C-150/99, Zb. s. I-493, bod 40), podľa ktorej samotné porušenie práva Spoločenstva môže postačovať na konštatovanie dostatočne závažného porušenia, ak dotknutý členský štát nemal možnosť normatívnej voľby a disponoval podstatne zúženou alebo dokonca nedisponoval vôbec žiadnou mierou voľnej úvahy.
- ⁶⁷ Žalobcovia sa teda domnievajú, že nesprávne prebratie článku 8 smernice do vnútroštátneho právneho poriadku predstavuje dostatočne závažné porušenie zakladajúce zodpovednosť členského štátu.
- ⁶⁸ Spojené kráľovstvo, Írsko a Komisia tvrdia, že zodpovednosť členského štátu je viazaná na podmienku zjavného a závažného prekročenie hraníc voľnej úvahy uvedeným členským štátom, stanovenú v už citovanom rozsudku Brasserie du pêcheur a Factortame. Táto podmienka nebola v prejednávanej veci splnená.

Odpoveď Súdneho dvora

- ⁶⁹ Podľa ustálenej judikatúry (pozri najmä rozsudky Brasserie du pêcheur a Factortame, už citovaný, bod 51, a Hedley Lomas, už citovaný, bod 25; zo 4. júla 2000, Haim, C-424/97, Zb. s. I-5123, bod 36, a zo 4. decembra 2003, Evans, C-63/01, Zb. s. I-14447, bod 83) zodpovednosť členského štátu za škodu spôsobenú jednotlivcom porušením práva Spoločenstva predpokladá, že:

— porušená právna norma priznáva jednotlivcom práva,

- porušenie je dostatočne závažné,
- medzi porušením povinnosti štátu a škodou spôsobenou poškodeným osobám existuje priama príčinná súvislosť.

⁷⁰ Podmienka dostatočne závažného porušenia práva Spoločenstva zahŕňa zjavné a závažné prekročenie hraníc voľnej úvahy členským štátom, pričom zložkami, ktoré majú byť v tejto súvislosti zohľadnené, sú predovšetkým stupeň jasnosti a presnosti porušenej právnej normy, ako aj rozsah miery voľnej úvahy, ktorý porušená norma ponecháva vnútroštátnym orgánom (rozsudok *Brasserie du pêcheur* a *Factortame*, už citovaný, body 55 a 56).

⁷¹ Ak však členský štát nemal možnosť normatívnej voľby a disponoval podstatne zúženou alebo dokonca nedisponoval vôbec žiadnou mierou voľnej úvahy, obyčajné porušenie práva Spoločenstva môže postačovať na konštatovanie existencie dostatočne závažného porušenia (rozsudok *Hedley Lomas*, už citovaný, bod 28).

⁷² Miera voľnej úvahy členského štátu je teda dôležitým kritériom pre určenie existencie dostatočne závažného porušenia práva Spoločenstva.

⁷³ Táto miera voľnej úvahy je vo veľkom rozsahu závislá na stupni jasnosti a presnosti porušenej právnej normy.

- 74 Pokiaľ ide o článok 8 smernice, zo skúmania prvej otázky vyplýva, že tento článok z dôvodu svojho všeobecného znenia priznáva členským štátom širokú mieru voľnej úvahy na účely určenia stupňa ochrany nárokov na dávky.
- 75 Preto zodpovednosť členského štátu za nesprávne prebratie tohto ustanovenia do vnútroštátneho právneho poriadku je podmienená zistením zjavného a závažného prekročenia hraníc voľnej úvahy týmto štátom.
- 76 Na účely určenia, či táto podmienka je splnená, musí vnútroštátny súd rozhodujúci v konaní o náhradu škody zobrať do úvahy všetky skutočnosti charakterizujúce konkrétnu situáciu, ktorú posudzuje (rozsudok z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, Zb. s. I-10239, bod 54).
- 77 Medzi tieto skutočnosti patrí okrem stupňa jasnosti a presnosti porušenej normy a rozsahu miery voľnej úvahy, ktorú porušená norma ponecháva vnútroštátnym orgánom, aj úmyselná alebo neúmyselná povaha nesplnenia povinnosti alebo spôsobenej škody, ospravedlniteľnosť alebo neospravedlniteľnosť prípadného právneho omylu, okolnosť, že postup orgánu Spoločenstva mohol prispieť k opomenutiu, prijatiu alebo zachovaniu opatrení alebo vnútroštátnej praxe, ktoré sú v rozpore s právom Spoločenstva (pozri rozsudky Brasserie du pêcheur a Factortame, už citovaný, bod 56, a Köbler, už citovaný, bod 55).
- 78 V prejednávanej veci bude musieť vnútroštátny súd zohľadniť stupeň jasnosti a presnosti článku 8 smernice, pokiaľ ide o stupeň požadovanej ochrany.

- 79 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ani účastníci konania vo veci samej a členské štáty, ktoré predložili pripomienky, ani Komisia nevedeli presne uviesť, aký minimálny stupeň ochrany smernica podľa ich názoru vyžaduje za predpokladu, že neposkytuje záruku v celom rozsahu.
- 80 Navyše, ako bolo uvedené v bode 56 tohto rozsudku, ani článok 8 smernice, ani žiadne iné ustanovenie tejto smernice neobsahuje žiadnu skutočnosť, ktorá by umožňovala s presnosťou určiť minimálny stupeň ochrany, ktorý je vyžadovaný na ochranu nárokov na dávky.
- 81 Vnútroštátny súd bude môcť tiež zohľadniť správu Komisie KOM(95) 164 v konečnom znení z 15. júna 1995 (neuvyverejnenú v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*) o prebratí smernice členskými štátmi, ktorá bola spomenutá v pripomienkach predložených Súdnemu dvoru a v ktorej Komisia došla k záveru (s. 52), že: „Rozličné pravidlá [prijaté Spojeným kráľovstvom] sú pravdepodobne v súlade s požiadavkami článku 8 [smernice].“ Ako totiž generálna advokátka v bode 98 svojich návrhov uviedla, takáto formulácia, napriek opatrnosti, mohla členský štát posilniť v jeho postoji v súvislosti s prebratím smernice do vnútroštátneho právneho poriadku.
- 82 Na tretiu otázku je preto potrebné odpovedať tak, že v prípade nesprávneho prebratia článku 8 smernice do vnútroštátneho právneho poriadku je zodpovednosť dotknutého členského štátu podmienená zistením zjavného a závažného prekročenia stanovených hraníc jeho voľnej úvahy.

O návrhu na časové obmedzenie účinkov tohto rozsudku

- 83 Spojené kráľovstvo a Írsko navrhli, aby Súdny dvor v prípade, ak prijme výklad smernice navrhovaný žalobcami vo veci samej, obmedzil časové účinky rozsudku na konania, ktoré boli začaté pred dátumom jeho vyhlásenia.
- 84 Vzhľadom na uvedené odpovede na tri prejudiciálne otázky takémuto návrhu nemožno vyhovieť.

O trovách

- 85 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 8 smernice Rady 80/987/EHS z 20. októbra 1980 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, vzťahujúcich sa na ochranu zamest-**

nancov v prípade platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa, sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak sa zamestnávateľ stane platobne neschopným a prostriedky z doplnkových podnikových alebo medzi-podnikových dôchodkových systémov nebudú postačovať na pokrytie týchto dávok, uspokojenie nadobudnutých nárokov na vyplácanie dávok v starobe nemusí byť nevyhnutne zabezpečené samotnými členskými štátmi a ani nemusí byť zabezpečené v celom rozsahu.

- 2. Článku 8 smernice 80/987 odporuje systém ochrany, akým je dotknutý systém vo vnútroštátnom konaní.**
- 3. V prípade nesprávneho prebratia článku 8 smernice 80/987 do vnútroštátneho právneho poriadku je zodpovednosť dotknutého členského štátu podmienená zistením zjavného a závažného prekročenia stanovených hraníc jeho voľnej úvahy.**

Podpisy